

*A Letter from Rabbi Joseph B. Soloveitchik to Aaron Zeitlin**

Edited By: **ELIYAHU KRAKOWSKI, HESHEY ZELCER and MARK ZELCER**

Rav Soloveitchik wrote this letter to Aaron Zeitlin on September 14, 1955, just a few days before Rosh Hashanah, and seven months before he would deliver his famous lecture that became *Kol Dodi Dofek*, outlining the Jewish people's obligation to the State of Israel. Zeitlin¹ was a professor of Hebrew literature at Jewish Theological Seminary, a poet and playwright, who authored various books and articles in both Yiddish and Hebrew.²

Rav Soloveitchik, in his letter, mentions that he “read and greatly enjoyed” a *kuntres* (pamphlet) that Zeitlin wrote, but does not mention its title. Nonetheless, it appears that Rav Soloveitchik is responding to Zeitlin's 1955 Hebrew pamphlet, *מסה פוליטוסופית בי"ג המדינה והרוח: פרקים*, *The State and the Spirit: An Essay on Political Philosophy in Thirteen Chapters* (NY: *Ha-Doar*, 1955). The underlying theme of the book is how to structure an ideal state. The first seven chapters summarize and discuss how philosophers throughout the ages—from Plato and Aristotle to Cervantes, Shakespeare (in *Hamlet*), Hegel, Marx, Ernst Cassirer, and others—had envisioned an ideal state. Chapters 9 through 13 are Zeitlin's view on how to structure an ideal Jewish State. Chapter 8 transitions from states in general to a Jewish State in particular.

Zeitlin sees the history of Jewish nationhood as bracketed by two visions. At the beginning of Jewish history, we have the vision presented by Moshe Rabbeinu. At the other end of Jewish history—in our current era in which we have regained sovereignty in the Land of Israel—we need to implement the messianic vision of the prophets. Instead of phil-

* The editors thank: Tzemach Glenn for providing *Hakirah* with a copy of Rav Soloveitchik's letter; Tina Weiss of the Mendel Gottesman Library of Yeshiva University for her invaluable research assistance; and Deborah Schranz of the Library of the Jewish Theological Seminary.

Eliyahu Krakowski is associate editor of OU Press. Heshey Zelcer is on the editorial board of *Hakirah*. Mark Zelcer teaches philosophy at Queensborough Community College, CUNY. Heshey and Mark Zelcer coauthored *The Philosophy of Joseph B. Soloveitchik* (Routledge, 2021).

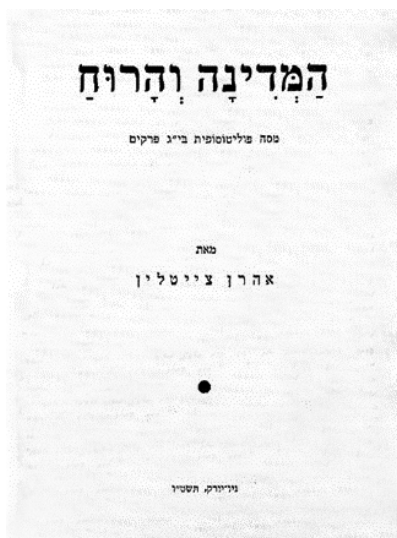
osophical ideas forming the foundation of a Jewish State, we must instead use the divine ideals of the Torah. The goal of a Jewish State is to form a holy nation, composed of holy people, exemplifying the universal ideals envisioned by the prophets. Judaism will then be in a position to realize the prophetic ideals and become a light unto the nations.

In the letter, Rav Soloveitchik tells Zeitlin that he agrees with many of his assumptions and conclusions. Nonetheless, without directly contradicting or criticizing him, Rav Soloveitchik points out that one of Zeitlin's central ideas—that the State of Israel should seek to mirror the messianic universalistic vision of the prophets—is used by some to denigrate the Judaism of the last two millennia. Rav Soloveitchik is especially critical of Ben-Gurion who “is in love” with Spinoza,³ and for whom “the Oral Torah is totally non-existent. The biblical period ended; the period of chaos began and it continued until the emergence of modern Hebrew literature.”

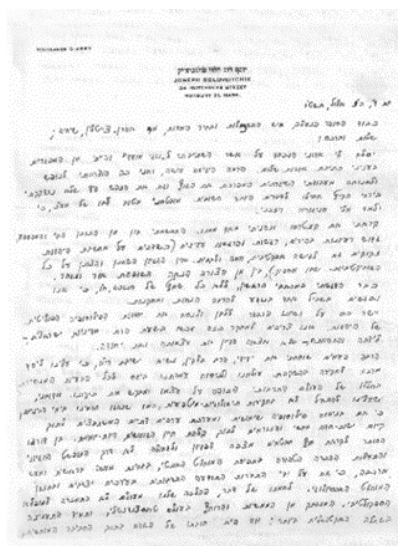
While Rav Soloveitchik believed that the then-new Jewish State was a great and important event for the Jewish people, he did not view it necessarily as a messianic event.⁴ Zeitlin, however, saw the formation of the State of Israel in messianic terms. Rav Soloveitchik in his letter does not mention that he disagrees with Zeitlin on this issue.

A few points of contact between the letter and Rav Soloveitchik's other works are worth noting. First, Rav Soloveitchik's letter was written around the same time he gave a course on “The Relationship between Halakhah, Aggadah and Kabbalah.”⁵ This triad is noted in the letter. Second, the letter notes that Halakhah should be the source for Jewish philosophy. This is an idea Rav Soloveitchik formulated in *The Halakhic Mind* and pursued for the rest of his writing career. Finally, Rav Soloveitchik mentions that he had suggested to Rabbi Samuel Belkin, then president of Yeshiva University (who also received a copy of Zeitlin's pamphlet),⁶ “that it is incumbent upon us to establish a center for research into our worldview and to formulate our stance with regard to the problems that echo through the void of our cultural world, confused about itself and seeking its repair.”⁷

(Editor's note: The handwritten text of our letter, as opposed to the signature, does not appear to be that of Rav Soloveitchik. Apparently, Rav Soloveitchik had dictated this letter and someone else transcribed it into written form. Rav Soloveitchik subsequently reviewed it, made corrections and signed it.)

Front page of Aaron Zeitlin's pamphlet

First page of Rav Soloveitchik's letter

Following is the transcription of Rav Soloveitchik's three-page Hebrew letter, and facing each page is an English translation. An image of each page follows.

1

יוסף דוב הלוי סולוביץ'יק
Joseph Soloveitchik
34 Hutchings Street
Roxbury 21, Mass.

Wednesday, 27th day of Elul, 5715 [9/14/1955]

To the sublime author, enlightened man of exemplary character, Mr. Aaron Zeitlin, may he⁸ live and be well, greetings and blessings!

Forgive me, my honorable master, for aligning myself with those who “mourn the appointed time,” and for being among those who procrastinate when answering letters. Exertion does much to a person, and I desperately needed to rest and relax from my routine work—which exhausts body and soul—such that I was unable during the summer months to accomplish even that which is of utmost importance. Your honor’s good heart makes me confident he will understand and judge me favorably.

I read your pamphlet and greatly enjoyed it. I was delighted both by its lively, bubbling content, overflowing with clear ideas, sensitivity and refined emotions (when dealing with Jewish thought, it is also necessary to have an affective [or emotional] approach, warm and heartfelt. Cool and complacent logic, as objective as it may be, does not suffice), and also by its beautiful form that radiates light and splendor. I already stressed in my first letter, without any trace of flattery, God forbid, that many of our assumptions and conclusions converge onto the same path.

Thank you for your brilliant efforts to clarify and formulate the essence of Jewish political philosophy. Now that the Jewish State is being conceived—born and formed—we need this type of research, as it [the Jewish State] has not yet found its essence and uniqueness. I have discussed many times with my friend Rabbi [Samuel] Belkin, president of Yeshivat Rabbi Yitzhak Elhanan, that it is incumbent upon us to establish a center for research into our worldview and to formulate our stance with regard to the problems that echo through the void of our cultural world, confused about itself and seeking its repair. It appears to me that we need to start, not with theological-metaphysical investigations, as our sages did in the Middle Ages, but rather with a practical philosophy, with religious values that affect the existence of the real human being, and which flow into the cauldron of his clamorous day-to-day life. Our contemporaries, who strive for a safe harbor, expect redemption and salvation not through abstract thinking and a grasp of the ontic essence via metaphysical speculation [*ma’aseh bereishit u-ma’aseh merkavah*], but rather by combining our cultural consciousness with firm values and an absolute axiological vision. Truthfully, our Halakhah was never addicted to the speculative which is detached from reality, and which deals with the transcendental world. It [Halakhah] was always interested in the most real-life question: What is the duty of man within his physical surroundings,

א

יוסף דוב הלוי סולוביצ'יק
Joseph Soloveitchik
34 Hutchings Street
Roxbury 21, Mass.

יום ד', כ"ז אלול, תשט"ו

כבוד הסופר הנעלה, איש האשכולות ובחיר המדות, מר אהרן צייטלין, שיחיה,
שלום וברכה!

יסלח לי אדוני הנכבד על אשר השתייכתי ל"נוגי מועד"⁹ והייתי מן המפגרים בעניני
כתיבת אגרות שלום. הרבה היגיעה עושה, ואני כה הוצרכתי לנופש ולמנוחה מעבודתי
השיגרתי המפרכת את הגוף וגם את הנפש עד שלא נזדקקתי בירחי הקיץ אפילו לדברים
היותר חשובים. מובטחני בטוב לבו של מע"כ, כי ילמד עלי סניגוריה ויזכני.
קראתי את קונטרסו ונהניתי מאד ממנו. התבשמתי בין מן התוכן החי והמפעפע, גדוש
רעיונות בהירים, רגשות והרגשות עדינים (כשדנים על מחשבת היהדות זקוקים גם לגישה
אפקטיבית, חמה ולבבית. אין ההגיון השאנן והצונן על כל האוביקטיביות שבו מספיק.),
בין מן הצורה הנאה השופעת אור וזוהר. כבר הדגשתי במכתבי הראשון, ללא כל שמץ של
חנופה, ח"ו, כי אנו נפגשים בשביל אחד בנוגע להרבה הנחות ומסקנות.
ישר כחו על נסיונו הנהדר ללבן ולנסח את יסודות הפילוסופיה הפוליטית של
היהדות. אנו צריכים למחקר כזה עכשיו בשעת הרת מדיניות ישראלית-לידתה
והתהוותה-שלא מצאה עדיין את עצמותה ואת יחודה. הרבה פעמים שוחחתי את ידידי,
הרב בלקין, נשיא ישיבת רי"א, כי עלינו ליסד מרכז לחקירה בהשקפת עולמנו ולניסוח
עמדתנו ביחס לכל הבעיות המנסרות בחללו של העולם התרבותי התווה על עצמו ומבקש
את תיקונו. מדומני, שעלינו להתחיל לא בחקירות תיאולוגיות-מיטפיסיות, כמו שנהגו
חכמינו בימי הביניים, כי אם בניסוח פילוסופיה שימושית ומערכת ערכים דתיים
המשתבצים לתוך קיום ישות-אדם ממשי והזורמים לתוך קלחת חייו הגועשים, היום-
יומיים. בן דורנו החותר לקראת חוף מבטחים מצפה לפדיון ולגאולה לא דרך המופשט
ההגיוני והתעלות ההכרה הטהורה בתפיסת המוחלט האונטי, בבחינת מעשה בראשית
ומעשה מרכבה, כי עם על ידי התערוב התודעה התרבותית בערכים יציבים ובחזון
המוחלט האכסילוגי. לאמתו של דבר, ההלכה שלנו מעולם לא התמכרה למופלא
הספקולטיבי, המנותק מן הממשיות והרוחץ בעולם טרנסצנדנטלי, ותמיד התענינה בשאלה
האקטואלית ביותר: מה היא חובתו של האדם בתוך הסביבה המוחשית,

2

within the world containing a plethora of colors, sounds, smells, impressions and reactions; and how can he realize his true self? It is now appropriate to abandon for a short while the inquiry into “what is ahead” and “what is behind” and concentrate on our actual religious experience, which takes place in real-time, and which constitutes a central, durable fact in the ever-changing stream of man’s being. This experience requires us to clarify our stance, our fate and our destiny, our obligations and our abilities. We do not need help from the schools of existential philosophy of Kierkegaard or the circles of Heidegger, Jaspers, and contemporary French thinkers; we may compare and evaluate but we need not imitate.

The time is right for such research and formulation. American philosophy of religion and theology is beginning to break free from the stagnation of pragmatism¹⁰ and from the grasp of superficial liberalism,¹¹ and it now desires its own self-image. The erroneous system that was so prevalent among religious leaders here—that the purpose of faith is to sweeten the bitterness of existence and provide comfort and peace of mind for the hardships of the day for those who are lost and dejected, and that it is but a useful device which was only created to serve man and his practical needs¹²—is slowly subsiding. In its place arises the correct understanding: that the bond between man and his Creator has a different mission, and that there are new dimensions, and spectacular and shining horizons, beyond a [mere] sweet night’s sleep. They roll their eyes at the man of faith. It is true that these ideas are ancient, and many have already trodden in this path. Our State, however, is full of pioneering spirit, fast paced, and bold and daring economically and technologically. It has not managed until now to follow this line of thinking, and dismissed it as a European creation rooted in the bankruptcy of the poor, passive man of the old country. [They say] that the dynamism and assertiveness of such an aggressive type cannot coexist with her [the Jewish religion]. Now the situation is changing, and the buds are seen in the Land. Judaism with its Halakhah—the great religious imperative—can be a sublime and pure lifestyle in such a spiritual atmosphere.

Such research should be based, as I have emphasized above, not on apologetics and imitation, on categories and templates of thought from foreign sources; nor on adornments and eye-shadow for the sake of seeking favor, honeycombs of homiletical sentimentalism which lack any flavor. Only a sharp and smooth analysis of our religious consciousness against the backdrop of an affective [or emotional] connection, strengthening our awareness, will produce for us the true results. The main point is not to lose sight of the Halakhah which embodies the essence of Judaism.¹³

When I read occasionally (not often) writings of Ben-Gurion on the essence of Judaism,¹⁴ when he begins to quote Tanakh and to plant nails and spurs with assurances of “everyone knows,” I am frightened both by the haughtiness that oozes from every word, and by the Karaism hovering over his “sensational” statements. For him, the Oral Torah is totally non-existent. The

biblical period ended; the period of chaos began and it continued until the emergence of modern Hebrew literature. (I forgot Spinoza, with whom Ben-Gurion is in love!)¹⁵

ב

רבת צבעים וקולות, ריחות, רשמים ותגובות, ואיך הוא יכול להגשים את עצמותו הממשית? עתה יאה להזניח לשעה קטנה את החקירה ב"מה לפנינו" וב"מה לאחור"¹⁶ ולהתרכז בחוויתנו הדתית הריאלית, המתרחשת בזמן, והמהווה עובדה צנטרלית יציבה בהוויתו השוטפת של האדם. חוויה זו דורשת מאתנו בירור עמדתנו, גורלנו ויעודנו, חובתנו ויכולתנו. אין אנו זקוקים לעזר מצד הפילוסופיה האכסיסטנציאלית מבית מדרשו של קירקגור או מחוגי היידגר, יספרס וההוגים הצרפתיים העכשוויים, אנו יכולים להשוות ולדמות, אבל אין אנו צריכים לחקות.

השעה מסוגלת למחקר ולניסוח מעין זה. הפילוסופיה של הדת והתיאולוגיה האמריקאיות מתחילות להשתחרר מקפאונם הפרגמטי ומחרצובות הליברליזם השטחי ומבקשת דמות דיוקן עצמאית לאט לאט שוקעת השיטה המוטעת שהייתה רווחת כל כך בין מנהיגים דתיים כאן, כי האמונה באה לשם המתקת מרירות הקיום ומתן נוחיות ומנוחת הנפש לקשי יום, לאובדים ולנדחים, ואינה אלא מכשיר שימושי שכולו לא נוצר אלא לשרת את האדם וצרכיו הממשיים. במקומה בוקעת ועולה ההבנה הנכונה שמישהי אחרת מיועדת לזיקת האדם ליוצרו ושדימנסיות חדשות ואופקים מרהיבים ומזהירים מלבד שינת ליל מתוקה, קורצים עין לאיש הדת. אמנם עתיקים המה דברים אלה, וכבר הלכו במקצוע זה הנמשות. ברם, מדינתנו ספוגת חלוציות, בעלת קצב מהיר וחרג כלכלי-טכנולוגי נועז, לא הסתגלה עד הנה להלך מחשבה כזה והביטה עליו בביטול כעל תוצרת אירופאית המושרשת בפשיטת הרגל של האדם העדל והסביל של היבשת הישנה, שאין הדינמיות והתקיפות של הטיפוס האגרסיבי הכא יכולות לדור עמדה בכפיפה אחת. עכשיו נשתנה המצב, והנצנים נראו בארץ. היהדות עם ההלכה שלה, בת האימפרטיב הדתי הכביר, יכולה להיות אורחות חיים נעלים וטהורים באוירה רוחנית כזו.

מחקר כזה צריך להתבסס, כפי שהטעמתי למעלה, לא על אפולוגיטיקה וחקיוי דברים, קטגוריות ודפוסי מחשבה מתחומים זרים, לא על פירכוס וכחילת עין לשם העלאת חן ולא על נופת צופים של סנטימנטליות דרושית חסרת-טעם רק ניתוח חזד וחלק של התודעה הדתית שלנו על רקע זיקה אפקטיבית, רפודת¹⁷ הכרה, ימציא לנו את התוצאות האמתיות. עיקר העיקרים הוא מבלי להסיח דעת מן ההלכה התופסת טיבורה של היהדות. כשאני קורא לפרקים (רחוקים) את מאמרי בן גוריון על אודות מהותה של היהדות, כשהוא מתחיל לצטט את התנ"ך ולטעת מסמרים ודורבנות בבטיחות של "כל יודע", אני נבהל בין מפני הגאווה המבצבצת מכל מלה ומלה ובין מפני הקראות המרחפת על פני הצהרותיו ה"סנסציונליות". אין בכלל תורה שבע"פ קיימת בעדו. תקופת התנ"ך מסתיימת, תקופת תהו ובהו מתחילה ונמשכת עד הופעת הספרות העברית החדשה. (שכחתי את שפינוזה, שבן גוריון התאהב בו!)

3
יוסף דוב הלוי סולוביץ'יק
Joseph Soloveitchik
34 Hutchings Street
Roxbury 21, Mass.

Ben-Gurion, to our great sorrow, is not the only one with this false and inane perspective. Many writers and thinkers see the unfolding of our history in this fashion. There was [a period of] being, of nothingness, and again of being. Of course, the nothingness exceeds the [period of] existence. Surely, from a numerical perspective, the prophetic era was short, and the era of the Oral Torah was long! The term “Talmud” leaves a bad taste in their bones, like that which the Christian theologians tasted throughout the generations. It is therefore no surprise that Ben-Gurion said what he said about our political views, and prostrated himself before the scholars of Athens and their works in which he “specializes.”

It is impossible to speak about our Written Torah as a stand-alone unit. We have our Tanakh, which is woven through with the Oral Law, or perhaps the reverse; we have an Oral Law which encircles the prophets, whose words were also meant to be written. We do not have the right, however, to distinguish between the Written [Torah] and our heritage; between the letter and the thought of the heart. I am therefore uncomfortable with the terms “prophetic Judaism,” the “prophetic conception,” the “prophetic ethic,” etc. They have double-meanings. Sometimes the reader gets the impression that [these terms] are only meant to stress the distance between those things which are connected, and to declare the bifurcation of Judaism, which is the basis of Christian understanding of our history. How disturbed I become when I stumble across expressions like these by Jewish scholars, who speak about the view of the Talmud as opposed to the outlook of the prophets! This is precisely the theological basis of the Church. We believe in all the power our historical consciousness; prophecy too folds into the infinite stream of the transmission and the tradition which flows forever. The Written Torah and the Oral Torah are a firm and interwoven unity. It is impossible to separate them, just as we cannot separate the flame from the candle.

I therefore cherish and love his honor and his opinions, for he is one of the few Jewish authors who insists on the unity, the continuity and the identity of the Divine spirit in its trans-historical revelation, whether in the Holy Writings or in the thought of the Oral Torah—Halakhah, Aggadah, the esoteric teachings, etc.

I wish him a good writ and sentence, for a year of life and peace, a year of creation and innovation.

Yours, with great appreciation,
Yosef Dov ha-Levi Soloveitchik

י
יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק
Joseph Soloveitchik
34 Hutchings Street
Roxbury 21, Mass.

בן גוריון, לדאבוננו הגדול, איננו יחיד במינו ביחס לתפיסה מסולפת ושגעונית כזו. הרבה סופרים והוגי דעות רואים את ההשתלשלות ההיסטורית שלנו בדומות כזו – יש, אין ויש. כמובן, האפסות מרובה על הקיימת, לכה"פ מבחינה מספרית, כמה קצרה היא תקופת הנביאים, וכמה ארוכה היא תקופת תורה שבע"פ! המונח "תלמוד" נותן טעם לפגם בעצמותיהם כמו אותו הטעם שטעמו בו התיאולוגים הנוצריים מדור דור. לפיכך אין כל תימה בדבר, שבן גוריון אמר מה שאמר ע"ד תפיסתנו הפוליטית וכרע ברך לפני חכמי אתונא ש"התמחה" בהם ובתורתם.

אי אפשר לדבר על תורה שבכתב כחטיבה בפני עצמה. יש לנו תנ"ך שלתוכו משתבצת תורה שבע"פ, או להיפך, יש לנו תורה שבע"פ המקיפה את הנביאים שדבריהם נתנו גם להכתב. ברם, אין לנו רשות להבדיל בין הכתב והמסורה, בין האות והגות הלב. לכן אין דעתי נוחה מן המונחים "היהדות הנבואית" "התפיסה הנבואית", ה"מוסר הנבואי" וכיוצא בהם. דו-משמעות ישנו בהם. לפעמים הקורא מתרשם כאלו לא באו אלא להדגיש את הרווח בין הדבקים ולהכריז על השניות שביהדות שנעשית לבסיס התפיסה הנוצרית של ההיסטוריה שלנו. כמה ירגז בטני כשאני נתקל בביטויים כאלה אצל חכמי ישראל המדברים על התפיסה התלמודית בניגוד להשקפה הנבואית. הלא על גישה כזו מבוססת התיאולוגיה של הכנסיה. אנו מאמינים בכל עצמת תודעתנו ההיסטורית, כי גם הנבואה מתקפלת לתוך הזרם הנצחי של קבלה ומסורה השוטף מעולם עד עולם. תורה שבכתב ותורה שבע"פ מהוות אחדות גמורה ומשוכללת, ואי אפשר להפרישן כמו שאין לנתק את השלהבת מן הנר.

לכן אני מוקיר ומחבב את מע"כ ואת דעותיו, כי הלא הוא מן יחידי סגולה, בין סופרי ישראל, שעמדו על אחדות זו ועל המשכיות הרוח האלקי וזהותו בהתגלותו העל-היסטורית בין בכתבי הקודש ובין במחשבת תורה שבע"פ – ההלכה, האגדה, תורת המסורין וכו'.

אני מאחל לו כתיבה וחתימה טובה לשנת חיים ושלוש, שנת יצירה וחדוש.

שלו בהוקרה רבה,
יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק

HIGHLANDS 5-4687

K

יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק
JOSEPH SOLOVEITCHIK
34 HUTCHINGS STREET
ROXBURY 21, MASS.

אג ד', כ"ב אלול, תשס"ו

כבוד הסופר הנשעף, איש האשכולות ובחיר המדות, מרן אהרן צייטלין, ש"ת"ר;
שלום וברכה!

יס"ח ד' אדוני הנכבד על אשר השתייכתו ל"גו"ג מועד"ה והיית' מן המפורים
בעניני כתיבת אגרות שלום. הדגה ביצירה זושה, ואני כה הוצרכתי לנאש
ולמנוחה מצודתה השיטתית המוכרת את הלוג' וגם את הנפש עד שלא נצדקת'
ברחי הקיץ אפילו לדברים הזוהר חסובים. מוחלתי בטוב לבו של מצ"כ, כי
ידמד עלי סוגריה ויצבג'.

הקראת' את קולטרוס ונהנית' מאד מאנו. התגשמת' בין מן התובן הח' והמפסע,
זדוש רעיונות בהירים, רגשות ופדגוגיות עדינים (כשדגים של מתעבת פיהדות
צוקקים גם לשיטה אפקטיבית, חמה ולקבית. אין ההשיון השמין והצבון על כל
האויקטיביות שקו מסכית), בין מן פצורה הנאה השופעת אור וזוהר.
כבר הדגשתי במכתבי הראשון, לעם כל שמ"ץ של חמובה, חו', כי אנו
לפגשים בשקיל אחד במאצ' פהרה הנחות ומסקנות.

ישר כח על נסיון הנבדד לעקן ולנמח את יסודות הפילוסופיה הפופליטית
של היהדות. אנו צריכים למחקר כזה שכאן השעת רות מדיניות ישמעותית -
פידתה והתהוותה - שלא מצאה עדיין יזג עצמיתה ואנו יחזרה.

הרבה בעמים שוחחתי את ידי, הרב בק"ן, נשיא ישיבת רי"ט, כי עדינו לסיף
מכבד עחקירה בהסקפת עולמנו ולניסוח עמדתנו ביחס לכל הקצוות המנסרות
בחלון של העולם התרבותי והתורה על עצמו ומקיש את תיקונו. מדומני,
שעלינו לפתחם לא חקירות תיאולוגיות-מטכיסיות, כמו שנהנו חבנינו קימי היניים,
כי אם בניסוח פילוסופיה שימושית ומערכת ערכים דתיים המשקבצים לתוק
קיום ישות-אדם אחשי והצורחים לתוק הפלת חיינו לעושים פיוס-יומיות. בין דורנו
הזוהר לקריות חוש מטחים מצבה פבידיון ולמאולה על דרך המופטל ההגיוני
והתעלות ההכרה הטכורה בתביסת המוחלט האנושי, בקחינו מספר קראשית ומצד
מרכבה, כי אם על ידי התעורר והתודעה התרבותית בערכים וצוקים וקצבון
המוחלט האכסיולוזי. למאמנו של דבר, ההלכה שלנו מצולם עם התאורה למובטאן
הסבוקטטיבי, המוחק מן המאמיות והרוחץ בעולם טרנסצנדנטלי, ותמיד התענינה
בשאלה האקטואלית ביותר; מה היא חוקתו של האדם לתוב הסקירה המחשית,

דבר צבאים וקולות, ריחות, רשמים ותולדות, ואיק הוא יבנה לפעמים את עצמו
עתה יאה לפעמים לשעה קטנה את החקירה במהם לפעמים והמה לאחרי
ולתרכיב בחולתנו הדתית הריאלית, המתרחשת בזמן, והמחנה עוקרה צבאית
יציבה בהיותו השולטת של האדם. חו"ק זו דורשת מאתנו בידור עמדתו, מורנו
וישדורנו, חוקתנו ויבלתנו. אין אנו צוקים לעצמנו מצד הביטחון והאכסיון צבאית
מבית מדרשו של הקדוש ^{א"ל} חו"ק יסכים וההנחיה הצבאית העשויים, אנו
יבולתים להשוות ולחנות אצל אנו צבאים לחקות.

השעה מסוגלת לחתור ולניסוח מעין זה. הביטחון של הדת והתיאולוגיה
המאורגנת מתחילה להשתחרר מקבוצת הפרמטי ומחריצות העליונים השטחיים
ומקשת דמות דיוקן עצמית. לאט לאט שוקעת השיטה המוסדת שבתה רוחות
כל כך בין אנשים דתיים כאן, כי המונח באה לשם המתקת מדיניות הקיום
ומתן נוחות ומנוחה הנכס להשיג, למאקדים ולנדרים, ואינה אלא משיב
שימוש שבלעו לא נזכר עליה עשרות את האדם וצרכיו העשויים. במקומה
בוקעת ועולה הקבוצה הנכונה שמשיתה אתות מיוחדת עצמה האדם פניציו
ושדימיות חלשות ואפיקים מרקיזים ^{המקד} שבת פיל מתוקה, תורכים שין לשיש דעת
אנשים עתיקים המה דתיים אלה, וכבר העכו במקצוע זה הנחשבות. קרא, מדינתנו
סוגות חלוציות, בעצת קצב מהיר וחדל כלכלי-טכנולוגי נועז לא הסתגלה
עד הנה להנה המטה מתטה כזה והקיסה עילי בקיסוף בסוף תוצרות אירוביות
המשהת בשיטת הרעל של האדם הסוף והסקיף של הדישת הישנה, שאלו הדינמיות
והתקסיוג של הטיבוס הארטיקי הנא יבולות פדור עמוה קבובה אחת. עכשו
לשתנה המצב, והנצנים נראו דארטי. היהודים עם העלבה שנה, ועת המאפדטיק
הדג' הכיר, יבולת עהותות אורחות חיים נעלים וטפורים גאורה רוחנית כצו.

מחקר כזה צריך להתבסס, כפי שהטעמת' למעלה, על אפולוגטיק
וזיקוי דברים, קטגוריות ודפוס מתטה מתחמים נזים, לא על סיכום ובחילת
עין לשם העלאת חן ופלא של נופת צבאים של סטטמטליות דרושית חסרת-ספ
רק נ'תוח חזו וחלק של התודעה הדתית שלנו עם רוקד צ'קה אפוקטיקית,
לפולת הכרה, ומצבא לנו את התוצאות האמתיות. עיקר הע'הרים הוא
מב' להס'ח דעת מן העלבה התוספת טיקורה עם ה'תדות.

כשאמ' קורא עבוקים (רחוקים) את מאמרי בן אריון על אונזות מהותה של
ה'דת, כשהוא מתחיל עצטט את התב' ולטעת מסתרים נדחזנות כדטיות
של, כע-יוצ'י, אני נבהל בין חפני הגאונה המקצבת מכל מנה וענה ויון
חפני הקראות המוחבת על בני הצהרותיו, ג'סנסיון'נות. אין גבל' תורה
שגעת קיימת בשדו. תקופת התב' מסתימת תקופת תהו וקו מתה'לה ונמשכת
עד הוכעת הספוג העקריה החשה. (שכחת' את שפינוצה, שכן אריון התאהב בן)

HIGHLANDS 5-4687

ז

יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק
JOSEPH SOLOVEITCHIK
34 HUTCHINGS STREET
ROXBURY 21, MASS.

בן אריון, לדאוננו הגדול, אינו יחיד ב'צד' אנונימי ל'תפיסה מסוימת' של דעות
כזו. הרבה סופרים והוגי דעות רואים את ההשתלשלות ההיסטורית שלנו כדמות
כזו - יש, אין ויש. כיוון, האפסוס מוקד של הקיים, לכך מחנה מסביר. כמה
קצרה היא תקופת הנביאים, וכמה ארוכה היא תקופת תורה שקדם להחלוצ
"תלמודי" נותן טעם לפנים בעצמותיהם כמו אותו הטעם שטעמו בו הביאולוגים
הנוצריים מדור דור. ע"כ אין כל תימה בדקדק, שכן אריון אחר מה שאמר
עד תפיסתנו הפוליטית וכרצ בקב לפני חמ"א אנונימי, שהתחלה בהם וקתורתם.
א' אכסר לדקדק של תורה שבכתב בחטיבה בכ"י ע"כ. יש לנו תנ"ך שמתכו
משתבצת תורה שקדם, אין ע"כ; יש לנו תורה שקדם המקיפה את הנביאים
שקדוהם עם ~~התורה~~ ^{התורה} בהם, אין לנו רשום להפיק ב"ן הכתב והמסורה, ב"ן
האות והזות הפ"י. לכן אין דעת' נחה מן המומים "ה'גדול הנבואתי",
התפיסה הנבואתי, ה'מוסר הנבואתי' וכ"כ בהם. דו-משמעות ישנו בהם. לפעמים
הקורא מתרשם באופן זה ב"ן אלא ע"כ ישנו את הרווח ב"ן הדקדקם ולעכ"ז
ע"כ השניות שביהדות-שנעשו ע"כ התפיסה הנוצרית של ההיסטוריה שלנו.
כמה יוצא גטני כש"ל נתקף היטוים כשה אצל חמ"א ישנה המקרים ע"כ
התפיסה התלמודית בניגוד לעסקה הנבואתי. ה'גדול הנבואתי' ע"כ ג"ש כזו מקוסם
הביאולוגיה של הכנסיה. ~~אנו אנונימי~~ ^{אנו אנונימי} ~~ה'גדול הנבואתי'~~ ^{ה'גדול הנבואתי'} ~~התקבל~~ ^{התקבל} ~~ה'גדול הנבואתי'~~ ^{ה'גדול הנבואתי'}
ומסורה השוטף מעולם עד עולם. תורה שבכתב ותורה שקדם מהווג אחרות
למורה ומשובלת, ואי אכסר להכריטן כמו שאין ~~לנתק~~ ^{לנתק} את השל דקת
מ/ ~~ה'גדול הנבואתי'~~ ^{ה'גדול הנבואתי'}.

מקד

לכן אני מוקר את מע"ב נ"א דעותיו, כי הם הוג מן יחזי סולובי,
ב"ן סופרי ישראל ששמו של אחידות זו ועל המטיות הרוח האמק' וצגותו
התלמודית ב"ן ^{ה'גדול הנבואתי'} ככתב' הקודם ודין המתעורר תורה שקדם- ההלכה, דאזנה,
תורת המסורין וכ"י.

אני מאמץ לו כתיבה וחתימה טובה לטובת ח"ים ושלום, שנת יצירה
ודקדק.

ש"ל דתורה רבה
יוסף דוב סולובייצ'יק

Notes

- ¹ Aaron Zeitlin (1898–1973) was the oldest son of Hillel Zeitlin. In 1942, when the Nazis were rounding up the Jews in his town, Hillel Zeitlin, then 71 years old, left his home to face his death wrapped in his *tallit* and *tefillin*, clutching a copy of the *Zohar*. See the introduction to *תל* בפרדס החסידות והקבלה (תל אביב: יבנה, תשל"ג), עמ' ז: "הלל ברא"א אהרן אליעזר צייטלין קידש את השם בפולין בערב ר"ה תש"ג. עטוף בטליתו ומוכתר בתפילין, כשספר הזוהר, בו הגה כל ימיו, בידו – כך יצא הלל צייטלין לקראת המרצחים הנאצים. עובדה זו אושרה על ידי עדי ראייה משארית הפליטה"
- ² Among his many works, Zeitlin published two pamphlets and one book dealing with Zionism and the State of Israel:
 In 1943, Zeitlin published a 31-page Yiddish pamphlet, *אין קאמף פאר א אידישער מלוכה, The Struggle for a Jewish Nation* (NY: Jewish National Workers Union, 1943), a polemic against anti-Zionism and anti-Zionist Jews. Available at: <https://ia802604.us.archive.org/32/items/nybc211998/nybc211998.pdf>.
 In 1955, Zeitlin published a 40-page Hebrew pamphlet, *המדינה והרוח: מסה, פוליטוסופית ב"ג פרקים, The State and the Spirit: An Essay on Political Philosophy in Thirteen Chapters*. This was a slightly expanded version of the same article that had been serialized in the journal *HaDoar*. Rav Soloveitchik's letter is commenting on this pamphlet.
 In 1965, Zeitlin published a 227-page Hebrew book, *מדינה וחזון מדינה, The State and the Vision of the State* (Tel Aviv: Yavneh, 1965). This book discusses how various philosophers envisioned the ideal state. In the last few chapters Zeitlin lays out his own vision for the newly established Jewish State. This work can be viewed as an expansion and fine-tuning of his previous 1955 essay.
 A copy of this book sent to Rav Soloveitchik is inscribed by the author:
 לכבוד הרב הגאון יצ"ו, מעמיק במחשבת היהדות, הרב דר. יוסף דוב סלובוויטשיק, מנחת ידיות, אהרון צייטלין, השון תשכ"ו
- ³ Ironically, Aaron Zeitlin's father had published a book on Spinoza, *ברוך וכן פירסם באותה תקופה*, (Warsaw: Tusija, 1900). See Hillel Zeitlin, *ibid.*
 ספר על שפינוזה (הוצ' "תושיה" תר"ס)
- ⁴ See Gerald J. Blidstein, "A Religious-Zionist Thinker?" in *Society and Self: On the Writings of Rabbi Joseph B. Soloveitchik* (OU Press, 2012), pp. 19–35. For more details on Rav Soloveitchik and Zionism see Heshey Zelcer and Mark Zelcer, *The Philosophy of Joseph B. Soloveitchik* (Routledge, 2021), pp. 12–14, 173–197.
- ⁵ These lectures, edited and annotated, will appear in future volumes of *Hakirah*.
- ⁶ A copy of the book at Yeshiva University library is inscribed by Aaron Zeitlin:
 לכבוד הרב דר. ש. בעלקין, יצ"ו, בברכה ויקר – המחבר
- ⁷ The short-lived Israel Rogosin Center may have been an outgrowth of this idea. See, "Yeshiva University Opens Two New Colleges; Starts Its 81st Year," *JTA*, 9/7/1966, "...Yeshiva launched at its graduate center today the Israel Rogosin Center for Ethics and Human Values, a pioneering program that will focus on teaching and research into the history, philosophy and practical application of Jewish ethics." We thank Jacob Sasson for this source.

- ⁸ Rav Soloveitchik refers to Aaron Zeitlin in the third person, a literary flourish used to show respect.
- ⁹ נוגי ממועד אספתי ממך היר משאת עליה תרפה (צפניה ג:יח)
- ¹⁰ In philosophy, pragmatism is an approach popularized by William James that measures the truth of theories or beliefs in terms of the success of their practical application.
- ¹¹ For Rav Soloveitchik's definition and discussion of "religious liberalism" (including the ideology of Reform Judaism), see *The Halakhic Mind*, pp. 88–91: "The basic error of religious liberalism is to be discerned less in its ideology than in its methodical approach. Liberalism has travelled in the wrong direction—from subjectivity to objectivity—and in so doing has misconstrued both. Religious liberalism is based upon a very 'simple' methodological principle. Subjective religiosity, the moderns say, is subordinated to the omnipotent authority of time and change" (pp. 88–89). In other words, religious liberalism is the idea that religion is subordinate to, and ought to be comprised of, the values in which we believe at that moment in time and place. Later in *The Halakhic Mind*, Rav Soloveitchik, in response to Rambam's approach to *Ta'amei Ha-Mitzvot*, i.e., giving commandment an ethical purpose, phrases this critique as "making religion the handmaid of ethics" (p. 93).
- ¹² See *Halakhic Man*, pp. 139–143, n. 4.
- ¹³ In *The Halakhic Mind*, Rav Soloveitchik developed the idea that Halakhah should be used to create a Jewish Philosophy. For detailed analysis, see Zelcer and Zelcer, *The Philosophy of Joseph B. Soloveitchik*, ch. 4. Halakhah as a source for Jewish philosophy is further developed in Rav Soloveitchik's lectures, "The Relationship between Halakhah, Aggadah and Kabbalah," mentioned above.
- ¹⁴ See, for example, Anita Shapiro, "Ben-Gurion and the Bible: The Forging of an Historical Narrative?" *Middle Eastern Studies* (Vol. 33, No. 4, October 1997, pp. 645–674): "Thus his heroes were those of Scripture of the era of the First Temple" (p. 658); "Moreover, 'the human and social values we espoused—including Jewish redemption and universal human salvation—were articulated most forcefully by the prophets'" (p. 660); "The younger generation discovers in the Bible what it cannot find elsewhere in Jewish letters: there is no other Hebrew book written in the period after the Bible and all the way down to fifty or sixty years ago that is so close and intimate to the young as the Bible" (p. 662).
- ¹⁵ For Ben-Gurion's feelings about Spinoza, see, for example, "Ben-Gurion Demands Abolition of 300-Year Ban on Spinoza," *JTA*, December 28, 1953. Available at <https://www.jta.org/archive/ben-gurion-demands-abolition-of-300-year-ban-on-spinoza>. See also, Jacob Adler, "The Zionists and Spinoza," *Israel Studies Review*, Volume 24, issue 1.
- ¹⁶ אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם (משנה חגיגה ב:א)
- ¹⁷ סמלונל באששות רפדוני בתפוחים פייחולת אהבה אני (שיר השירים ב:ה): ועיין שם ג:י, ועיין איוב יז:יג.